

A.LUŽAR TAXI ART 05.10.06 08:00PM

Aprilija Lužar je angažirana umjetnica. Umjetnički govor najrazličitijih medija, od videa i slike, crteža do performansa uvidi i u angažiranu društvenu djelatnost. Stvara aktivističku umjetnost, odnosno – novu javnu umjetnost. Umjetnost razumije kao dio civilnog aktivizma, kojim pridonosi uočavanju, prihvatanju i razumijevanju deprivilegiranih društvenih tema. Sadržaji o kojima govori osvještavaju ljudе o značenju nenasilnog djelovanja, vladanja i ponašanja, kako u intimnoj tako i u javnoj sferi.

Aprilija Lužar, koja već niz godina povezuje umjetnost i društveni rad, mogla bi biti središnja osobnost likovnog dogadanja u Sloveniji, s obzirom na to da je danas aktualna angažirana politička umjetnost. Njezina djela legitimizirala bi takvo suvremeno stvaranje i promicanje mlađe generacije. Međutim, nije tako. Aprilija nije u središtu pozornosti nove suvremenе političke umjetnosti u Sloveniji. Još uvijek je tamo gdje je bila. Umjetnica na rubu umjetničke i društvene scene.

Uzrok marginalizacije mogao bi biti taj da sadržaji koje otvara Aprilija Lužar nisu dovoljno "upotrebljni" za političko i institucionalno djelovanje usmjereni prisvajanjem društvene moći. Možda su previše ženski, osobni i iuskustveni. Ako pomislimo na druge institucionalno vrednovane sadržaje političke umjetnosti, čini se da u današnjem takvom stvaranju u Sloveniji nema prostora za osobno doživljena bolna i ponižavajuća iuskustva žena.

Zenski TAXI je rad koji govori upravo o tome. Proizlazi iz njezina ponižavajućeg osobnog iuskustva, iz silovanja, koje javnim ispovijedanjem društveno osvještava, a osobno terapeutski liječi. To je umjetnični doprinos eliminaciji zlostavljanja. Aprilija Lužar posljednjih je nekoliko godina upotrijebila TAXI nekoliko puta. Postavila ga je u različitim varijantama. Svaka od njih bila je samosvojna, a sve su se vraćale istoj temi, iako korijeni, temeljito prepleti umjetnično tijelo. Čini se kao da su silovanje, nasilje u obitelji, seksizam, homofobija, trgovanje ženama i rodni stereotipi, potpuno proželi njezino tijelo. Ponavljanje i vraćanje istoj temi također znači da jednokratno upozorenje nije ništa. Jednom akcijom ne možemo se riješiti ukorijenjenih i društveno potisnutih problema. I jedna javna ispovijed ne ispire bol iz tijela.

Radovi s taksijem temelje se na komunikaciji umjetnice i javnosti, nije i socijalnih i kulturnih institucija te žena i medija. Tim se radovima bori protiv nasilja. Ištice da je taj prostor ovisan o stanju svijesti i o odgovornosti svakoga od nas. Svatko od nas može nešto učiniti da bi nasilja bilo što manje. Svojim ponašanjem i djelovanjem također možemo relativizirati moćne ideološke aparate, kakvi su mediji i njihove kriće seksističke i homofobične vijesti i slike.

Komunikacija, uspostavljanje verbalnog ili bilo kakvog drugog odnosa među ljudima, supstancija je relacijske umjetnosti. Djela te vrste izmizu materijalizaciju. Nisu opredmećena. Umjesto toga ih "gradi" izmjena misli i informacija. Umjetnici izvode akcije ili pak oblikuju prostore i situacije te ih kao

platformu nude na "upotrebu" publici. Publika, koja često nije umjetnička publika već slučajni prolaznici, može platformu prihvati i razvijati i s djelima može uspostaviti dinamičan odnos.

Videoradovi Aprilije Lužar, koji su predstavljeni u Zagrebu, neka su vrsta postprodukциje. Gradivo iz kojeg su sastavljeni nastalo je u Sloveniji i ove godine u ožujku u Beču u sklopu festivala ženske umjetnosti *Her Position in Transition*, na kojem se je Aprilija Lužar predstavila radom *Taxi Art – Ženski TAXI – ŽUTTA*. Taksi, umjetnički auto, parkiran pred MuseumsQuartierom, pretvorila je u umjetničku ispovjedaonicu. Slučajne žene pred videočamerom govorile su o svojim iskustvima s nasiljem. Iz rečenoga je nastalo sedam videoportreta, neka vrsta javnih ispovijedi.

Auto nije neobičajan prostor za ispovijedanje. U njemu se čovjek u pravilu osjeća dobro, dobro kao kod kuće. U autu se opustimo, sami sa sobom razgovaramo, često i pjevamo i kopamo nos, a možemo i dobiti snagu da sa suputnicima razgovaramo o stvarima koje su nas dugo opterećivale. Za svakoga od nas auto je druga koža. On je umirujući i siguran prostor. Djecu ulijukuje u san, odasle u očekivanje. Ipak je i prostor nasilja, silovanja i smrti.

A taksi nije bilo koji auto. On je prijevozno sredstvo koje ostvaruje "meduprostor" između osobnog i javnog, prostor u kojemu se susreću različiti svjetovi. Ispovijedanje u taksiu, u javnoj mobilnoj jedinici, jest metafora za umjetnost Aprilije Lužar i za aktivizam uopće. Osobne priče tu su javno ispovijedane. Ako bi se "izmirenje", to karakteristično stanje duha dok traže ispovijed, naselilo u društvo bio bi ukinut svaki problem.

</